

A 18. Nemzetközi (Kárpátmedencei) Presbiteri Konferencia tanulságai

A karcagi nemzetközi konferencia tanulságait a következők szerint foglaljuk össze:

1. Református hitünk legfontosabb tételeit kiválóan és ma is érvényes módon foglalja össze a **Heidelbergi Káté**. Igaz, hogy hitünk alapja a Szentírás, de szükségünk van rendszerező, összefoglaló művekre. A Szentírás az útikalauz, iránytűnk a Káté. Már az első kérdés-felelet magában rejti a Szentháromság alapvető jellemzését, de nagyon gyakorlati, az életünk szempontjából életbevágó tanításban. Az Atya a Teremtő, a Fiú a Megváltó, a Szentlélek az Isten bennünk munkálkodó személye. Életünkben nincs helye „sors”-nak, „véletlen”-nek, „szerencsé”-nek, mivel minden a gondviselő Isten akaratából történik. Részletesen foglalkozik a Káté a Fiú Isten személyével, aki üdvösséget hozott számunkra, akinek emberi és isteni mivolta egyaránt szükséges volt a megváltáshoz és nem kereshetünk üdvösséget senki másban, csak Őbenne. Református hitünk két sákramentuma, a keresztség és az úrvacsora magyarázata fontos, hogy meg tudjuk különböztetni magunkat más felfogású keresztyénektől. Így a keresztség nem tisztítja meg a kisgyermeket az eredendő bűntől, hanem az Isten szövetségéhez való tartozás jele. Az úrvacsora nem Krisztus valóságos testének, vérének vétele, hanem annál a Szentlélek egyesíthet bennünket Krisztussal. Az ember tulajdonságai között a Káté kiemeli, hogy az ember nem az evolúció eredménye, hanem Isten teremtménye. Az eredendő bűn nem Ádám öröksége, hanem a természetünkből eredő hajlam a bűnre. A megigazulás pedig nem emberi cselekedetek eredménye, hanem Isten megigazító kegyelmének hálás elfogadása. Magyarázatot kapunk arra, miért kell jót cselekedni és ehhez a Káté részletesen foglalkozik a Tízparancsolattal. A tettekkel való hálaadást a szóval adott hála követi, az imádság. Csak Istenhez szabad könyörögni, másokhoz nem. Ennek módjáról van szó a Miatyánkról szóló magyarázatban. Végül az egyház megbízatásáról és működéséről szól hozzánk a Káté.

2. Az **okkult** szó azt jelenti: „rejtett”, „fedett”. A kifejezés közérthető magyarázatából világos lett a sötét erők fenyegető jelenléte és az ember kíváncsiságának megjelenése a túlvilági erők működése és veszélyei iránt. Két válfaja van: a jövendőmondás (jóslás, asztrológia/horoszkóp, tenyérjóslás, spiritizmus) és az igézés (reiki – azaz „ kozmikus energiák lehívása” –, drogfüggés, játékszenvedély, talizmánok, amulettek, agykontroll, természetgyógyászat). Olyan, átfogó okkult mozgalmak ismeretesek, mint az ősmagyar vallás, a sátánizmus, a scientológia, a szabadkőművesség, valamint a New Age mozgalom. Az U.S.A.-ban és Angliában katedrálisban ünneplik a Sátánt. Az ilyenek terjesztésére létrejött intézmények, klubok, a szabadkőműves Billerberg csoport tevékenysége félelmet kelthet mindannyiunkban. A szabadkőművesek az Univerzum mesterei, ezt a szöveget ismételve: „Társteremtő vagyok Istennel, én vagyok a világ megmentője”.

A természetfeletti kutatása , azzal kapcsolatba kerülés igen veszélyes , mert bár kezdetben kedvező megnyilvánulásai lehetnek, de mindez csak a luciferi csábítás, mert akit hatalmába kerít, azt teljes egészében kisajátítja, nem engedi szabadulni és elpusztítja áldozatát. Megnyilvánulási formáiban sokszor azokat veszélytelennek tartjuk, de nem azok. Ha kétségbeesetten belemerül az ember az okkult kapcsolatok miatti kilátástalanságba, de félelmei nem hagyják nyugodni, a zűrzavar , ami körülveszi őt, elindíthatja Jézus felé. A nagy reménység az, hogy Jézus a bűnbocsátásával, az életünk átadásával ebből a helyzetből is kimenthet, hiszen Ő mindent megtett szabadulásunkért.

A témához elhangzott korreferátumban a lelkigondozói-lelkészi szolgálat alatt megtapasztalt esetek alapján tanulhattunk a megkötözöttség okkult kapcsolatokon alapuló szörnyűségeiről. A lelki megkötözöttségek minden esetben az okkult kapcsolatok valamilyen korábbi megléte

miatt alakulnak ki. (Természetesen meg kell különböztetni a pszichiátriai eseteket a lelkigondozói esetektől.) A megkötözöttségek a démoni világ átnyúló kapcsolatai a létező és látható világba. Egy ilyen példa volt a „Harmadik típusú találkozások” c. TV műsorhoz való kötődés is. Isten a zsidó népnek, és nekünk is egyértelmű útmutatást adott V. Mózes 18,9-13 versében. Nem lehet közünk sem a fehér, sem a fekete mágiához, mert mindkettő egyformán veszélyes. Aki megszegi ezt a tilalmat, az örök kárhozatot hozza saját fejére. „A tudatlanság időszakait ugyan elnézte Isten, de most azt hirdeti az embernek, hogy mindenütt mindenki térjen meg” (Ap.Csel. 17 .30)

A láthatatlan világ létezik, vannak történetek, amelyek igazolják, hogy vannak rendkívüli képességű emberek, „látók”, azonban őrizkednünk kell az ilyen kapcsolatoktól, mert ezek az ördög csapdái. Az okkultizmusról szóló ismeret megszerzése után bűnbánattal valljuk meg az ilyen kapcsolatokat és fogadjuk be az Úr Jézust, akinek minden rontáson hatalma van. Gyógyulást egyedül Tőle remélhetünk.

3. Európában terjed az **iszlám** vallás, többek között az iszlám vallású vendégmunkások és menekültek révén. Ahhoz, hogy ennek veszélyét felmérhessük, ismernünk kell az iszlám alapvető tanításait. Mohamednek, az iszlám prófétájának a tanítása jelentős fejlődést hozott az arab világban; megtiltotta az emberáldozatot, a vérbosszút, a leánygyermek megölését és ezzel nagy lökést adott az arab társadalom és civilizáció fejlődésének, amelyből azután Európa is sokat merített. Damaszkuszi Szent János az iszlámot a keresztyénség eltorzult formájának tartotta. Kálvin az iszlám istenképét azonosnak tekinti a zsidók istenképével. Az „iszlám” szó azt jelenti, hogy „hódolat” – a teremtő Isten előtt. Olyan predestinációban hisz az iszlám hívő, amiben nincs kegyelem. Az ember lemond a saját akarataról. Az Isten a Teremtő, az ember a teremtmény – közöttük nem lehet közvetlen kapcsolat. Az iszlám tiszteli Izráel prófétáit – Jézust is közéjük sorolva.

4. A **hiedelmek hatása a lélekre és az intellektusra** együtt kezelhető a hit- és erkölcsstan oktatásával. Vannak olyan hiedelmeink, amelyek mélyen meggyökereztek közöttünk. Ilyen pl. hogy Isten a tudás fájáról való szakítást tiltotta, de ez nem igaz; Isten nem a tudástól, hanem a jó és gonosz megkülönböztetését adó gyümölcstől óvott. A sokból öt olyan hiedelmet sorolt fel az előadó, amelyek közmondássá is váltak. Ilyen: „Segíts magadon, az Isten is megsegít”; de az Igében nincs koprodukcióról szó. Annyi igaz, hogy nem tétlenségre rendeltettünk, de az ilyen gondolkodásra az Ige nemet mond. Jézust is megkísértették azzal, hogy vegye kezébe sorsát, de neki egészen más volt a küldetése. Ady Endrét is lehet idézni: „Ha néha-néha győzök...” Egy másik mondás: „Nem vagyok méltó, hogy úrvacsorázzam...” Melyikünk úrvacsorázik méltó módon?! Pál a Korinthusi levélben az úrvacsora módjáról beszél, annak nem szabad méltatlan módon történnie. A harmadik hiedelem: „Én nem vagyok olyan bűnös!” – amikor egymáshoz mérjük magunkat. Osztályozzuk a bűnöket – de a bűn egyformán bűn. Gyökere, hogy nem hiszünk Jézusban. A negyedik: „Sorsát senki el nem kerülheti”. Sokaknak ez a predestinációs hite, holott az egészen más. Sokan ezzel nyugtatják meg magukat. Ez a nézet közömbösséghez, nemtörődömséghez vezet. Pedig mindnyájan felelősek vagyunk az életünkért. Végül az ötödik: „Egy Istenünk van, mindegy, hogy hol imádjuk”. Az első fele igaz, de hozzá sok út vezet. Az ökumenikus mozgalom mintegy 60 éves, de ezer esztendő ellentéteit nem lehet ilyen rövid idő alatt feloldani. Victor János szerint nincs a valóságban olyan, hogy keresztyén, mint ahogyan olyan sincs, hogy gyümölcs. Becsüljük meg, hogy Istenhez református módon tudunk közeledni.

Fontos, hogy stabil ismeretekkel rendelkezünk mindezekről, főleg a presbiterek számára. Ezért fontosak az iskolák és különösen a jövő évtől kötelezően bevezetendő hit- és erkölcsstan vagy etika oktatás. Nem vagyunk erre felkészülve. Van kb. ezer végzett hitoktatónk, de háromezerre lenne szükség, akik erre jogosítvánnyal rendelkeznek. Sok faluban sem

gyülekezet, sem lelkész nincsen. Ha az egyház nem készül fel, a gyerekeknek csak az etika marad. Ezeket meg kell beszélni a lelképásztorokkal.

5. A bibliai emberképről szóló előadás arra irányította a hallgatóság figyelmét, hogy egész életünk találkozások sorozata. Így az ember folyamatosan találkozik más ideológiákkal, vallásokkal világnézetekkel is. A találkozások alkalmával az ember lelkében is végbemegy valami. A találkozás elkerülhetetlen, de a következő lépés az lehet, mint ahogy a választott nép esetében is sokszor előfordult, hogy bementek a bálvány istenek templomába, és az utálatoshoz adták magukat. Ez a vallási paráznaság. A Teremtő Isten nem osztozik más úgynevezett istenekkel. „Dicsőségemet másnak nem adom” – jelenti ki igéjében. S ahol idegen isteneket (is) kezdenek imádni, onnan az Úr dicsősége eltávozik. Következménye a metafizikai hajléktalanság, mivel csak Istenben nyugszik meg az ember lelke.

Példaként utalt az iszlámról szóló előadásra, és rátért az iszlám okkult hátterének ismertetésére. Rámutatott, hogy az iszlám keresztyénség-ellenessége mutatja, hogy nem a Szentírás istenét tisztelik Allahban, és Mohamed démoni befolyásra alkotta meg a Koránt. Minden vallásnak van egy istenképe, világképe és emberképe – folytatódott az előadás – így a Bibliának is. Isten a Teremtő, a világ a teremtmény. Az ember is teremtmény. A természetben nem Istent, hanem csak Isten lábnyomait találjuk meg. Isten nem bennünk van, hanem tőlünk függetlenül létező.

Az ember Isten képmása (tehát nem az állathoz hasonlít), és szellem – erkölcsi lény. Jézusban való hitben áll helyre a széttört istenképünk. Az ember test-lélek kettősségből áll. A hitetlen embernek is van pneumatikus képessége, de az nem Istenhez, hanem a démonvilághoz kötődik.

6. A „Sötét erők megnyilvánulásai a Bibliában” című előadás kiinduló gondolata az volt, hogy a bűn világába született ember alapvetően korrump, és ezért saját céljai érdekében mindenkit korrumpálni akar. Ezért az a törekvés határozza meg az összes pogány vallást, hogy az ember valamilyen értékes ajándékkal, felajánlással próbálja szolgálatába állítani a túlvilági hatalmasságokat. Ezt az indítékot sokszor a keresztyén vallási törekvéseinkben is felfedezhetjük. Az ilyen kísérleteket összefoglaló néven okkult (= titkos, titokzatos) gyakorlatoknak nevezte.

Az előadó 5Móz 18,9-15 alapján tételesen végigvette az okkultizmus korunkban divatos formáit, így szólt a jóga, a reiki, a hipnózis, a horoszkóp, a halott idézés, agykontroll, varázslás és még több más vallásos gyakorlatról, amelyeket megtévesztésül sokszor sport, természetgyógyászat, személyiségfejlesztés vagy kikapcsolódás álnév alatt kínálnak az óvatlan érdeklődőnek. Felolvasta, hogy *„Ne legyen köztetek olyan, aki a fiát vagy leányát áldozatul elégeti, ne legyen varázslást űző, se jelmagyarázó, kuruzsló vagy igéző! Ne legyen átokmondó, se szellemidéző, se jövendőmondó, se halottaktól tudakozó”*. Majd hangsúlyozta, hogy *„utálatos az ÚR előtt mindaz, aki ilyet cselekszik”*.

Végül kitért arra, hogy ezek a bűnök megköti az áldozatul esett embert, és csak úgy lehet kiszabadulni ebből a csapdából, ha bűnként valljuk meg, és Krisztus büntörlő áldozatát ezekre is érvényesnek vallva elfordulunk minden okkult kísértéstől.

7. A hiedelmek elleni küzdelem túlzása a racionalizmus, amely csak azt fogadja el igaznak, ami megfogható, érzékelhető, látható. Ez a XVII-XVIII. században kiteljesedett filozófiai irányzat, amely szerint az emberi értelemnek kulcsszerepe van, ez a végső tekintély annak eldöntésében, mi az, ami létezik és mi az, ami nem. A racionalista gondolkodás azonban ma is él és hat. A felvilágosult gondolkodás szerint a világ megérthető az emberi értelem által, ill. csak az a valóság, amit az emberi értelem által felfoghatunk és bizonyíthatunk. Az ember tehát nincs ráutalva az isteni kijelentésre. A vallás csak egy hipotézis, amelyre nincs szükség a megismeréshez, belőle csak az állja meg a helyét, amely értelemmel felfogható és tapasztalatilag alátámasztható. Ebből missziói programot is csináltak, amely leválasztotta a

tapasztalatilag nem igazolható csodákat, meghagyva Jézus etikai tanításait. Ebből következik, hogy csak az anyagi lét fogadható el, semmi természetfeletti nem létezik, nincs halál utáni élet. Ezen túlmenően, a vallás a nép ópiuma lehet, amely elszakítja őket a valóságtól. Az ilyen gondolkodás nem tud mit kezdeni a vallási tapasztalatokkal, az imameghallgatással, a megmagyarázhatatlan gyógyulásokkal, a nyelveken szólással, a paranormális jelenségekkel, amelyek pedig léteznek. A keresztyén hit válasza erre a gondolkodásra többféle lehet: alkalmazkodás a racionalista gondolkodáshoz, a fundamentalizmus, amely szintén problematikus irányzat, vagy a posztmodern vallás felfogása, amely azon alapszik, hogy a racionális gondolkodás válságban van, mert nem képes a civilizáció megmentésére. Ezzel a válsággal egyidejűleg a keresztyén vallás is krízisbe került, mert nem tudott gátat vetni a racionalista hatalom bűneinek: a holokausztnak és a háborúknak. Ezért ma fenyeget annak a veszélye, hogy mindenki maga hozza létre a saját életértelmezését. Ezért a mi dolgunk: felmutatni a bibliai teljeskörű világképet és az Isten és ember közötti kapcsolat lehetőségét Krisztus követésében.

8. Nemzetközi statisztikák szerint a vallásosság – minden jóslat ellenére – a XXI. században növekszik, de sajnos ebben nagy szerepe van az úgynevezett negatív vallásoknak. A **médiának** komoly szerepe lehet a keresztyénüldözés és a babonák nyilvánosságra hozatalában és visszaszorításában. A „Presbiter” újság a maga cikkeivel folyamatosan küzd a hiedelmek térhódítása ellen és az igaz hit terjesztéséért.

9. Egy város akkor élhet az Isten előtt, ha a neve: Ott van az Úr! (Ezékiel 48,35) **Isten előtt élhet egy falu**, ha az Úr ott van, az Ő áldása kíséri a falu életét. Isten háta mögött élő falu is élhet az Úr előtt. Isten minden településnek ad egy kairost, amikor felismerheti, hogy Isten különös áldása kíséri a falu életét. Így volt ez Vámosújfalun is. Ahol egy társközségből, ahol sem iskola, sem parókia, sem gyülekezeti ház nem volt, egy önálló, gyülekezettel bíró, iskolát, parókiát, gyülekezeti házat, vakokat foglalkoztató alapítványt teremtő falu lett.

Az okos ember utazva tanul, mondja Goethe. Az indulásnál a református közösség gyülekezeti kirándulásokat tett akkor még NSZK, NDK, Cseh-Morva vidék gyülekezeteihez. Itt az atyafiak rácsodálkoztak, hogy vasárnap aratáskor csend van, nem mennek a kombájnok, ragyog a templom, énekjelző táblák vannak. Ezek mind nálunk sorban valósággá váltak. Az önállóságunkat az is erősítette, hogy az orvos megkereste a lelkészt, hogy vállalja el a polgármesterséget. Így olyan közösség alakult ki, amelyik imádsággal kezdte a napot, mindig Isten előtt gondolkozott, cselekedett. Így építettek fel egy iskolát és megfordult a vándorlás, nem az ő gyerekeik mentek a társközség iskolájába, hanem hozzájuk jöttek/jönnek. Így a széles baráti köreik hozzák az ötleteket. Így alakult egy Vakokat Támogató Alapítvány, tagjainak Vámosújfalun munkát, sok kedves fehérbotos ember járkal és dolgozik a faluban, ahol lelki közösségre és munkahelyre találtak. Így hálásan elmondhatják a 46 zsoltár írójával: „Isten a mi oltalmunk és segítségünk! Igen bizonyos segítség a nyomorúságban. ... Forrásainak árja megörvendeztetni Isten városát, a Felségesnek szent hajlékait”.

10. Történelmünk során békeidőben talán még soha nem volt olyan szükség a magyar vidék felemelésére, mint az előttünk álló évtizedben. Munka és gazdálkodási lehetőségek híján az utóbbi 20 évben aggasztó méreteket ölt falvaink, kisebb városaink népességfogyása, a vidék előregedése, önfenntartó képességének csökkenése. Az elmúlt évek gazdasági- és erkölcsi válság viharai is jobban sújtják a vidéket és nap mint nap tapasztaljuk, hogy krízisben még inkább híján van a szeretet, s nagy a reménytelenség, a tévhitre iránti igény. Pedig csak hit által lehet reménységünk és szeretet által felemelkedésünk.

Az előadó rámutatott a vidék-fővárosi központi erőforrás elosztás arányosságára mellett a régiós központokra felfűzhető vidékfejlesztés fontosságára, a helyi hiteles személyek szerepvállalására, a helyi termelés, feldolgozás és kereskedelem (helyi piacok) kormányzati támogatásának erősítésére. Ugyanakkor nem csak tervek, programokra, hanem nagyobb

helyi civil szervezethekre is szükség lenne. Vidéki-, helyi értékeink megbecsülését is helyi szinten kell elkezdni. A szövetkezés rossz emlékei ellenére, helyi szinten összefogásra van szükség, hogy a helyi és uniós források felhasználása minél nagyobb arányban a leszakadó vidéki térségek munkahelyteremtését és népesség megtartó képességét szolgálja. A munkalehetőség pedig önbecsülést, a vidéken még mindig fontos családi kötelek erősítését, a szülői, nagyszülői felelősség felvállalását, végeredményben a falvak, a vidék gyarapodását, felemelkedését is elhozza.

Az előadóval együtt hiszünk abban, hogy mindezekre kapunk erőt Istentől, aki minket Krisztusban megerősít; s ez lehet a **magyar vidék útja a felemelkedés felé.**

11. A mostani válságok az idők jelei arra, hogy az egész társadalomnak Istenre kell figyelnie. A **politika** is szolgálhatja Őt, ha a politikusok megértik őrállói szerepüket, amelyre Isten hívja őket. Óriási ez a felelősség, ha igazán felfogjuk, de Isten ebben segítséget, napi iránymutatást ad. A politikusnak azt kell elmondani, hogy mi Isten üzenete a társadalom számára. Emellett cselekvő hitre van szükség, nemcsak polgármesterként, hanem egyszerű emberként is. Nem a hátunk mögött kell tudnunk Istent, hanem Őt kell előre engednünk az életünkben és cselekedeteinkben. A politikus életének bibliai modellje a bélpoklos Naámán élete, akinek – hadvezér létére – a poklokat kellett megjárnia, hogy Istent megtalálja. Társadalmunkat nem gazdasági programok fogják felemelni, hanem Isten. Szomorú, depressziós, jobbról balra vagy balról jobbra gyűlölködő társadalmat nem lehet felemelni. Meg kell tanítani az embereket mosolyogni. Itt tehetnek sokat a hálás, megváltott életű presbiterek. Gyülekezeteinkben belterjes egyházat építünk, ami sokszor nem terjed túl a templom falain. A gyülekezet hitét nemcsak vasárnap kell megélnie, hanem egész héten, hogy a világ rajtuk keresztül ismerje meg az Istent. Ahol élő hitű gondnok, élő hitű presbiterek vannak, ott vonzóvá válik a gyülekezet a világ számára. Az ötödik evangélium kinek-kinek az, ahogyan megéli a négy evangéliumot.

12. A konferenciát üdvözlő Vidékfejlesztési Miniszter témánkhoz kapcsolódva rámutatott néhány tévhitre a magyar mezőgazdaság területéről is. Ilyen a nagyüzemi gazdálkodás nagyobb versenyképességének hiedelme a kis gazdaságokkal szemben, amelyet holland, osztrák, de lengyel példákkal is megcáfolt. Az agrártámogatási rendszer pozitív beállítása sok esetben tévhiten alapul, hiszen nagyrészt a támogatás igazi kedvezményezettje nem a termelő és a fogyasztó, hanem a kereskedő. Nemzeti önértékelésünkben is tévhitnek tekinthető ma már a magyar élelmesség, rátermettség túlzott hangoztatása.

Nemzeti előrelépésünk és eredményességünk fontos záloga, hogy legyen végre saját, erős és nemzetépítő államunk. Legyenek olyan alkotóközösségeink a gazdaságban, kultúrában, művészetben és a hitéletben, amelyek összekapcsolnak bennünket, lelki hátteret, önbecsülést adnak, segítik az eligazodást az élet dolgaiban s segítenek abban, hogy az értékek a helyükre kerüljenek, hiedelmeink ritkuljanak. Egészséges önértékelés és önbecsülés, egymás tisztelete, a másik segítése és felemelése adhat csak olyan tartást a magyarságnak, amelyek fennmaradásunkat biztosítják.

Összeállították az Elnökség tagjai